

I paralleeldiskussiooniblokk 13.30-14.45 “Õppijakeskne õppimine ja õpetamine – mis see on ja kuidas seda saavutada?”

Õppijakeskne õppimine ja õpetamine – mis see on ja kuidas seda saavutada? *Vanessa Vortel - tudeng*

Õppijakeskne õppimine ja õpetamine tähendab lähtumist sihtgrupi ootustest ja soovidest, tuua sihtgrupile omasele valdkonnale iseloomulike näiteid ja arvestada õppija koormusega ka teistes ainetes.

Kuidas seda saavutada?

1) Vajadused peaksid olema teada erialajuhi kaudu ehk erialajuht peaks olema kursis, mida kool soovib ja suudab pakkuda enda õppuritele. Lihtsalt slaidide mahalugemine ja teooria edasi andmine ei ole jätkusuutlik. Õpetajate valikul on siin suur rõhk - praktikud on väärtuslikumad enda teadmisi ja kogemusi edasi andma. Lisaks tuleks kaardistada õppijate ootused, vajadused seoses tööturuga. Kasu on siin hästi vilistlastest, kes saavad väärtustlikku tagasisidet anda. Samuti on uutel õpilastel mingisugune ettekujutus, mida eriala pakub mitte ainult aineprogrammi järgi, vaid ka millise taseme õppur praktilistes oskustes saavutab. Väikese rühma puhul saab õpilastele läheneda ka individuaalselt ehk arvestades õppuri eesmärke ja soove.

2) Tuues loengute ajal näiteks tasuks tuua õppijatele omaseid näiteid. Mis puudutab ühe/sama aine andmist erinevatele sihtrühmadele, siis on efektiivsem tuua sihtrühmale omaseid näiteid, millega sihtrühm saaks paremini samastuda ja tekib emotsionaalne seos, mis kinnistab õpitut/kuuldut paremini.

3) Kuigi õpetajale endale võib olla tema aine esikohal, siis tudengid prioritseerivad, kas aine meeldivuse, lihtsuse või tähtaja järgi. Ka õpetajatel tasuks end panna korra õpilaste seisukorda, sest paljud õppurid, on pahatihti asjadega ülekoormatud isegi siis, kui räägime ainult koolile keskendumisest. Iga õpetaja näeb tema ainet olulisena ja nii see ka on. Kuid tudeng peab oskama toime tulla kõikide õppejõudude soovidega panna nende aine esikohale, et asjad oleksid alati tehtud ja kui ei ole, siis lähevad punktid maha vms. Osaliselt õpetame tõesti õppureid tähtaegadest kinni pidama, kuid teisalt poolt ei tasuks karistada seda, et õppur ei

suutnud selle konkreetse õppejõu ainet teiste omadest esikohale panna. Ka tähtaegu ainete vahel saaks koordineerida õpetajate vahel paremini, et koormust reguleerida.

Väljundipõhise õppe rakendamine - kolm sõnumit

Kaija Kumpas-Lenk; Tallinna Ülikool, Haridusteaduste instituut

- Kõrgkoolide õpiväljundites keskendutakse enim teadmiste omandamisele, mitte üldpädevuste arendamisele. Bloomi taksonoomiale toetudes olid enamik 78le ainekursustele seatud õpiväljunditest sõnastatud saadud teadmise meeldejätmise, mõistmise ja kasutamise tasandil, kuid ühtegi õpiväljundit ei olnud sõnastatud kõrgeimat kognitiivset pingutust nõudval tasandil, milleks on uue loomine. Vaid üksikud õpiväljundid olid sõnastatud tasanditel, mis eeldavad üldpädevuste nagu kriitilise mõtlemise, probleemi lahendamise jm oskusi.
- Vähenõudlikud eesmärgid ei motiveeri üliõpilast pingutama ning panustama õppimisse. Kuue kõrgkooli üliõpilaste hinnangutest selgus, et ligi 35% üliõpilastest ei olnud õppimisse kaasatud ja nad ei panustanud õppimisse. Õppijate kaasatuse ja panustamise hinnangud õppimisse olid omakorda seotud õpiväljundite tasemetega. Üliõpilaste hinnangute kohaselt oleksid nad rohkem kaasatud ja panustaksid enam õppimisse kui õpiväljundid oleksid enamat kognitiivset väljakutset pakkuvad.
- Õpiväljundite disain on oluline - väljundipõhine õpe ei tohiks olla kui kirjutusharjutus. Õpiväljundid väljendavad eesmäärke, mida õppejõud on kavandanud saavutada. Kui eesmärk on keskpärasus või alla selle, siis jääb küsitavaks, kuidas kõrgkoolid vastavad tööjõuturu ja ühiskonna ootustele. Veelgi enam, kui üliõpilased ise ei panusta õppimisse ja õpe ei paku neile pingutust, siis tekib küsimus - mis on kõrghariduses väljundipõhise õppega kaasnevalt muutunud?

Individuaalne mentorlus kõrgkoolis

Einike Pilli ja Meego Remmel; Kõrgem Usuteaduslik Seminar

Kõrgkoolid elavad suurenevas lõhes. Lõhe ühes ääres on arusaamine, et õppeprotsessi individualiseerimine ja õppija üldpädevused on olulised. Teises ääres on aga vajadus optimeerida õppega seotud kulusid ning teadmine, et seda on kõige kergem teha suurte õppegruppidega. Pinges sünnivad tihti loomingulised lahendused.

Meie kool asetub kristliku mõtteviisi konteksti, mis usub, et isiklikud suhted ja üks-ühele suhtlemine on ühed mõjusaimad õppimisviisid. Teine veendumus on, et initsiatiivi võtmist ja ettevõtlikku meelt tuleb harjutada juba kõrgkoolis. Vaid nii on lootust, et suheteline ja loominguline õppimine jätkub ka peale kooli. Seepärast oleme välja arendanud individuaalse mentorluse töövõtte.

Meie kooli individuaalset mentorlust iseloomustab, et õppija otsib ise endale mentori; ta võtab ise initsiatiivi kohtumiste kokkuleppimiseks; ta määratleb ise olulised teemad, mis vajavad rääkimist; õppeprotsessi mitmed osad (õppeained, praktikad) eeldavad suhtlemist mentoriga. Seminaris kirjeldame selle töövõtte olemust, praktilist korraldust ja tähendust õppekvaliteedile.

I paralleeldiskussiooniblokk 13.30-14.45 “Kvaliteedikultuur – bürokraatia kõrgem pilotaaž või GPS, mis aitab kohale jõuda?”

Mitte ainult kõrgkool

Ave Matsin; TÜ Viljandi kultuuriakadeemia õppedirektor, rahvusliku käsitöö osakonna juhataja

Iga õppetöö ja -kava arendaja ees seisab küsimus, kuhu oma tegevust valdkonna sees positsioneerida: kas olla pelgalt tellimuse täitja või vedur? TÜ Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna kogukond on valinud teise tee. Meie õppekavad keskenduvad peamiselt Eesti traditsioonilise käsitöö uurimisele ja arendamisele. Olles Euroopa ülikoolimaastikul haruldane nähtus, peame igapäevaselt tegelema oma olemasolu eesmärkide selgitamise ja tutvustamisega. See on meid suunanud terve käsitöö valdkonna mõtestamise, uurimise ja arendamiseni, mis omakorda mõjutab kahtlemata olulisel määral õppe kvaliteeti. Nii näiteks oleme kohandanud Soomest alguse saanud käsitööteaduse uurimissuuna meile sobivaks ja asutanud selle tutvustamiseks ning teadvustamiseks käsitööteadusliku ajakirja Studia Vernacula. Väljaande teiseks eesmärgiks on innustada ja toetada meie üliõpilaste ning õppejõudude uurimistegevust. Sellega haakub orgaaniliselt terminikomisjoni töö, mis tegeleb käsitööga seotud terminite süstematiseerimise ja mõtestamisega. Väga oluliseks peame materiaalse kultuuri ja oskuste uurimiseks ning õpetamiseks sobivate meetodite arendamist ja muidugi nende rakendamist: meie tegevus peab jõudma realsesse ellu.

Vastuvõtuprotsessi juhtimine

Jaana Sepp; Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, õppeosakonna juhataja ja Kristiina Pullerits, õppekvaliteedijuht

Vastuvõtuprotsess Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis on üheks ennetustegevuseks vältimaks väljalangevust õpingute jooksul. Seetõttu on kasutusel mitmeid erinevaid erialaspetsiifilisi kindlate hindamiskriteeriumitega katsed. Katsete jooksul selgitatakse välja kandidaadi valmisolekut õppimiseks, tema sobivust valitud erialale, õpimotivatsiooni jne. Katsed sisaldavad nii testi kui ka intervjuud. Igale katsele on rakendatud ühtne hindamiskaala. Õppekavade ja tööandjate esindajad on kaasatud vastuvõtutegevustesse ja saavad kaasa rääkida erialaspetsialistide valikul. Vastuvõtuprotsessi läbipaistvamaks muutmiseks on rakendatud veebipõhine süsteem GRETE. Süsteem on kasutuses olnud juba üle aasta ja võimaldab hallata terviklikult kogu vastuvõtuprotsessi. Arendatud rakendus soodustab

organisatsiooni töötajate digipädevuste arendamist, kasutades selleks kõige hilisemaid tarkvaraarenduse meetodeid. Uudsel digilahendusel põhinev töömeetod hoiab aega kokku, on paberivaba ning võimaldab kiiresti reageerida ja operatiivselt tegutseda. Süsteem omab informatsiooni kandidaatide tagasisidestamiseks (kommentaari) ja soodustab konsensuslikul meetodil kandidaatide hindamist. Süsteem on demokraatlike põhimõtteid toetav rakendus. Tagab kandidaatide andmete turvalise ja kiire käitlemise. Lisaks toimub iga vastuvõtu järel vastuvõtukorralduse tagasiside küsitlus, mille käigus selgitatakse välja protsessi tugevused, nõrkused ja parandamist vajavad aspektid. Küsimustik on töötatud välja kõrgkooli kvaliteeditöörühma poolt.

Vastuvõtt on nimetatud kõrgkooli kvaliteedi oluliseks protsessiks ning vajab pidevat arendamist. Küsitluse sihtgrupiks on kõik vastuvõetud õppurid. Küsitluse tulemused tutvustatakse kõrgkooli liikmeskonnale sh õppuritele, komisjoni liikmetele, õppejõududele jne. küsitluse tulemuste kohaselt tehakse protsessi parendamist vajavad ettepanekud ja koostatakse tegevusplaani. Tulemused ja tegevusplaani arutatakse kvaliteeditöörühmas. Protsessi elluviimise eest vastutab õppeosakond koostöös asjaosalistega. Vastuvõtu protsess on dünaamiline ja pidevalt toimub selle kaasajastamine ning arendamine.

Õppijakeskuse toetamine ülikooliülese süsteemi kaudu Tallinna Ülikooli kogemuse näitel

Elina Malleus; Tallinna Ülikool, õppeosakond

Õppijakeskus on teema, millest haridusmaastikul väga palju kõneldakse. Õppijakeskuse rakendamise võimalusi on mitmeid ning sellega saab tegeleda nii laiemalt organisatsiooni tasandil kui ka kitsamalt indiviidi tasandil. Tallinna Ülikool on võtnud eesmärgiks rakendada õppijakeskuse põhimõtteid ka ülikooliüleises tagasisidesüsteemis. Kirjeldatud süsteemi aluseks on laiemalt enesejuhitud õppimise käsitlus, kus ülikool toetab süsteemselt õppijates ka nende eneseanalüüsi oskusi pakkudes võimalust enda õpikogemust erinevate teemade kaudu mõtestada. Sealjuures pööratakse näiteks loengukogemuse kirjeldamisel tähelepanu nii õppija enda huvile ning pingutuskogemusele, üldisele loodud struktuurile ning selgusele ja õppejõu poolt loodud keskkonnale, mis tudengit rohkemal või vähemal määral toetab. Lisaks on süsteemi ühendatud ka üldist heaolu ning õppekorraldust puudutavad teemad.

Tagasisidesüsteemi fookus on seetõttu varasemalt „tudeng hindab õppejõudu“ teemadelt liikunud terviklikuma lähenemise poole, kus õppijal on süsteemi toel võimalik suunata tähelepanu erinevatele teguritele, mis tema õppimiskogemust mõjutavad. Ettekande eesmärgiks on tutvustada loodud süsteemi ning analüüsida süsteemi võimalusi saadava kogemuse ja info kasutamiseks õppijate ja õppejõudude arengus.

I paralleeldiskussiooniblokk 13.30-14.45 “Suur kõrgharidusreformatsioon – kas üliõpilane saab nüüd parema hariduse?”

**Siseturvalisuse ühtse integreeritud haridusmudeli väljaarendamine
Sisekaitseakadeemias - näide õppijakesksest lähenemisest ühe valdkonna
professionaalsele haridusele kui ühtsele tervikule.**

***Katri Raik, Sisekaitseakadeemia rektor, Andres Pung, Sisekaitseakadeemia
õppeprorektor***

Sisekaitseakadeemias, mis ainsa õppeasutusena koolitab Eestis kõiki siseturvalisuse valdkonna spetsialiste nii kutse-, rakenduskõrghariduse kui magistritasemel, on seatud eesmärgiks välja töötada terviklik integreeritud haridusmudel, mis oleks võimalikult õppijakeskne, võimaldades ühel siseturvalisuse valdkonna spetsialistil elukestvalt õppida, oma kvalifikatsiooni korduvalt tõsta ning vajadusel ka ümber profileeruda. Selline mudeli terviklik käsitlus on kõigepealt vajalik väljaõppe sisu mõttes, kuna tänapäevased üha uuenevad hübriidsõja tehnikad nõuavad palju enam just koostöös panustamist erinevatelt siseturvalisuse valdkondadelt, head tsiviil-militaarkoostööd nii kaitse- kui meditsiinistruktuuridega. Haridusmudel on aga vajalik ka demograafiliste väljakutsete valguses. Haridusmudeli loomisel keskenduti eelkõige kolmele aspektidele: 1. õppimisvõimaluste avardamisele õppekavade süsteemi kontekstis, 2. õppe korraldusele, et see oleks võimalikult paindlik ja eri sihtrühmadega arvestav, 3. õppe tihedamale integreerimisele siseturvalisuse eri valdkondade vahel. Ühtsesse tervikusse kuuluvana vaadeldakse lisaks tasemeõppele ka üldhariduskoolide sisekaitseõpet, täiendus- ja ümberõpet, vabatahtlike koolitust ning kutsesüsteemist lähtumist ning selle arendamisesse panustamist.

**Töö kõrvalt ja töökohal õppimist toetavad uued TTÜ äriinfotehnoloogia
õppekavad**

***Gunnar Piho; Tallinna Tehnikaülikool, dotsent ja äriinfotehnoloogia õppekavade
juht***

TTÜ äriinfotehnoloogia uue magistriõppekavaga (IABM02/18) on viidud lõpule aastal 2011 alustatud äriinfotehnoloogia õppekavade kaasajastamine. Õppekavadesse sisse kavandatud töö kõrvalt ja töökohal õppimist toetavateks meetmeteks on: (a) Fontese tööperede ja Euroopa kompetentside raamistiku põhjal kavandatud spetsialiseerumised (ehk siis õpetame õigeid asju); (b) individuaalse õppeprogrammi koostamist soodustav kohustuslike einete puudumine magistriõppes (õpetame vastavalt konkreetse üliõpilase vajadusi arvestades); (c) 12 EAP suurused erialaained bakalaureuse tasemel; (d) lõputöödena oma ettevõttele kasulike praktilise suunitlusega projektide soovitamine ja soodustamine (õpetamine reaalsete probleemide lahendamise kaudu); ning (e) probleemõppe ning teiste kaasaegsete õpetamise meetodikate juurutamine (õpetamine lähtuvalt kaasaegsetest meetodikatest).

Ideaalid kujutame äriinfotehnoloogia magistriõppekaval ette sellist õppimist, kus õpitud teoreetilised teadmised ja meetodid rakendatakse üliõpilaste poolt ettevõttes ühe või mitme

suuremahulise reaalelulise projekti juures kaasates arendustöösse bakalaureuse taseme üliõpilasi. Nendes ainetes sooritatud praktiliste kodutööde ja projektide üldistused peaksid aga formeeruma avalikult kaitstavaks ja üldist huvi pakkuvaks magistritööks.

Suur kõrgharidusreformatsioon: eesmärgid ja tulemused

Anneli Saro; Tartu Ülikool

Eesti kõrgharidussüsteem on 21. sajandil läbi teinud kaks suurt reformi: ülemineku Bologna ehk 3+2 süsteemile aastal 2002 ja tasuta eestikeelsele kõrgharidusele 2013.

Bologna protsessi peamine eesmärk oli muuta Euroopa kõrgharidussüsteem paremini võrreldavaks ja sidusamaks. Kuid uus süsteem tegi õpingud ka lühemaks (efektiivsemaks?) ning soodustas liikumist ühelt erialalt teisele. Kahjuks üks range süsteem ei sobi kõigile erialadele ning seda eriti siis, kus eesmärgiks on kutse saamine. Bologna süsteem nägi ette, et 2/3 bakalaureuseõppe lõpetajatest jätkab magistrantuuris. Seda eesmärki Eestis kahjuks saavutatud pole. Kuidas edasi? Kas kohaneda süsteemiga või kohandada süsteemi?

Üleminekul tasuta kõrgharidusele olid üllad eesmärgid. Sooviti ühelt poolt pakkuda rohkem tasuta edasiõppimisvõimalusi ka majanduslikult vähemkindlustatud üliõpilastele ning teiselt poolt motiveerida üliõpilasi õppima täiskoormuses. Niisiis tasuta kõrgharidusest võime rääkida vaid tingimisi. Ligipääs haridusele on reformi tulemusena küll suurenenud, kuid suurenenud on ka kõrghariduse alarahastatus. Teiseks, 2015. aasta vilistlasuuringu põhjal töötas õpingute ajal 73% üliõpilastest. Seega õpingute ajal töötamine ei ole mitte vähenenud, vaid suurenenud. Mida teha? Kas kohaneda süsteemiga või kohandada süsteemi?

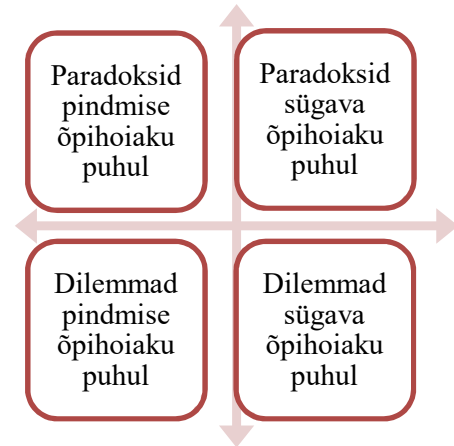
Üliõpilaste vaade ülikoolis toimunud muutustele ja sellest tulenevad juhtimisvalikud

Kätlin Vanari, Tallinna Ülikool

Tallinna Ülikool seadis 2020. aastaks eesmärgi olla interdistsiplinaarsem, rahvusvahelisem, nõudlikum ja jätkusuutlikum ülikool. Selle eesmärgi saavutamiseks olid vajalikud muutused ka õppekavades ja õppeprotsessis. Nii puudutas reform ka õppekavadele esitatavaid nõudeid – õppekavadesse lisati ained „Õppimine kõrgkoolis“ ja „Erialasid lõimiv uuendus“, korraldati ümber võõrkeeleepe, viidi sisse kohustuslik praktika jms.

Käesolevaks aastaks on muutuste algatamisest möödunud kolm aastat. Muutuste tulemuste ilmumine õppeprotsessis ja õppekavades võtab aega. Nii on ülikool analüüsinud muutuste tulemusi ja mõju ülikoolisest huvigruppide hinnangute põhjal. Palusime ka üliõpilastel välja tuua probleemid, mida nad ümberkorraldatud õppeprotsessi kitsaskohtadena näevad.

Kui vaadata nendele probleemidele läbi õppimise kvaliteedi prisma, siis ilmneb, et muutused toovad kaasa nii pindmisest kui ka sügavast õpihoiakust tingitud probleeme. Need omakorda väljenduvad juhtimisotsuste tegemisel paradoksides ja dilemmadena (joonis) - millised probleemid õppeprotsessis vajavad lahendamist ja millised vajavad tasakaalu leidmist?

Joonis. Dilemmad ja paradoksid sügava ning pindmise õpihoiaku puhul